יוצא דופן אין יושבין עליו ימי טומאה וימי טהרה ואין חייבין עליו קרבן ר"ש אומר הרי זה כילוד כל הנשים מטמאות בבית החיצון שנאמר דם יהיה זובה בבשרה אבל הזב ובעל קרי אינן מטמאין עד שתצא טומאתן לחוץ היה אוכל בתרומה והרגיש שנזדעזעו אבריו אוחז באמה ובולע את התרומה ומטמאין בכל שהוא אפילו כעין החרדל ובפחות מכן: **גמ'** א"ר מני בר פטיש מאי טעמיהו דרבנן אמר קרא אשה כי תזריע וילדה זכר עד שתלד במקום שהיא מזרעת ור"ש ההיא דאפילו לא ילדה אלא כעין שהזריעה אמו טמאה לידה ור"ש מאי טעמיה אמר ר"ל אמר קרא תלד לרבות יוצא דופן ורבנן האי מבעי ליה לרבות טומטום ואנדרוגינוס דסלקא דעתך אמינא זכר ונקבה כתיב זכר ודאי נקבה ודאית ולא טומטום ואנדרוגינוס קמ"ל ורבי שמעון נפקא ליה מדתני בר ליואי דתני בר ליואי לבן מכל מקום לבת מ"מ ורבנן האי מבעי ליה לחייב על כל בן ובן ולחייב על כל בת ובת ורבי שמעון נפקא ליה מדתני תנא קמיה דרב ששת זאת תורת היולדת מלמד שמביאה קרבן אחד על ולדות הרבה יכול תביא על לידה ועל זיבה כאחת אלא יולדת דאכלה דם ויולדת דאכלה חלב בחד קרבן תסגי לה אלא יכול תביא על לידה שלפני מלאת ועל לידה שלאחר מלאת כאחת ת"ל זאת ורבנן אע"ג דכתיב זאת איצטריך לבן או לבת סד"א ה"מ בתרי עיבורי (דחד הוי נפל) אבל בחד עבורא כגון יהודה וחזקיה בני ר' חייא אימר בחד קרבן סגי לה קמ"ל א"ר יוחנן ומודה רבי שמעון בקדשים שאינו קדוש מאי טעמא גמר לידה לידה מבכור מה התם פטר רחם אף כאן פטר רחם ולגמר לידה לידה מאדם מה התם יוצא דופן אף כאן יוצא דופן מסתברא מבכור הוה ליה למילף שכן אמו מאמו אדרבה מאדם הוה ליה למילף שכן פשוט מפשוט אלא מבכור הוה ליה למילף שכן אם בהמת קדשים פגול נותר וטמא אדרבה מאדם הוה ליה למילף שכן פשוט זכר קדוש במתנה הנך נפישן אמר רב חייא בריה דרב הונא משמיה דרבא תניא דמסייע ליה לר' יוחנן ר' יהודה אומר זאת תורת העולה היא העולה הרי אלו ג' מיעוטין

פרט

יוצא דופן. על ידי סם נפתחו מעיה והוציאו את העובר לתוך ונתרפאת: כל הנשים. לענין נדה: מטמאות. מכי אתא דם לבית החיצון אע"ג דהעמידוהו כותלי רחמה: בבשרה. משמע בתוך בשרה: לחוץ. בגמרא [דף מ.] יליף לה: שנזדעזעו אבריו. נעקר שכבת זרע מגופו: **גמ'** אלא כעין שהזריעה. כגון נימוק הולד כדאמר בהמפלת (לעיל כ.) שליא בבית הבית טמא כו' רבי שמעון אומר הולד נימוק ואמר בגמרא (לעיל כ:) מודה רבי שמעון שאמו טמאה לידה ויליף טעמא מהכא אבל רבנן לא צריך להו קרא להכי דהא לדידהו כיון דאמרי הבית טמא לית להו נימוק ופשיטא דאמו טמאה לידה: תלד. ואם נקבה תלד דמצי למכתב ואם נקבה וטמאה שבועים: לחייב על כל בן ובן. שאם טבלה לאחר י"ד לנקבה ושמשה ונתעברה וילדה לאחר שמונים מביאה שני קרבנות: תורת היולדת. משמע תורה אחת ליולדת ולדות הרבה: שלפני מלאת. ילדה עכשיו וילדה לאחר שמונים קמא הוי לפני מלאת ובתרא הוי לאחר מלאת: זאת. משמע כמו שמפורש בענין קרבן אחד לולד אחד: הני מילי. דאין מביאה על שלפני מלאת ולאחר מלאת קרבן אחד: בתרי עיבורי. שילדה וחזרה ונתעברה בתוך ימי טוהר וילדה לאחר שמונים: כגון יהודה וחזקיה. דאמרינן בהמפלת (לעיל כ.) שנשתהא אחרון אחר הראשון ג' חדשים: מודה ר"ש. ביוצא דופן: שאינו קדוש. קדושת הגוף אלא כשאר קדשים שקדם מומן להקדשן דלא קדשי אלא כעצים וכאבנים לדמיהם ויוצאין לחולין ליגוז וליעבד: לידה לידה. כתיב בקדשים (ויקרא כב) שור או כשב או עז כי יולד וכתיב בבכור (דברים טו) אשר יולד: מאדם. לענין טומאה וטהרה דכתיב וילדה זכר: אמו מאמו. בבכור כתיב (שמות כב) שבעת ימים יהיה עם אמו ובקדשים כתיב (ויקרא כב) והיה שבעת ימים תחת אמו: שכן אם בהמת קדשים פיגול נותר וטמא. אם בתרוייהו כתיב אמו ותרוייהו בהמת קדשים ופגול ונותר וטמא נוהג בהם לאפוקי אדם דליתיה בכל הני: פשוט. אדם משתמי בין בפשוט בין בבכור וכן קדשים הוו פשוטים. ובין באדם ובין בקדשים לא משתמו בזכרים למודייהו טפי מנקבות לאפוקי בכור דליתיה אלא בזכרים. ותרוייהו בין אדם בין קדשים לא הוו קדושין מאליהן אבל בכור קדושתו מאליו. ובין קדשים ובין אדם לא הוו מתנות כהונה כגון שלמים לבעלים הן לאפוקי בכור דהוי ממתנות כהונה: דמסייע ליה לרבי יוחנן. דאמר דמודה ר"ש ביוצא דופן דקדשים: זאת תורת העולה היא העולה. ומהאי קרא נפקא לן בזבחים (פ:) פסולין שאם עלו לא ירדו דכתיב (ויקרא ו) על מוקדה משתעלה מוקד וכתב רחמנא זאת דמשמע מיעוטא כלומר זאת אם עלתה לא תרד אבל אחרת אע"פ שעלתה תרד וכתיב היא דמשמע מיעוטא וכתיב העולה דמשמע עולה כשרה ולא פסולה. והני תלתא מיעוטי ממעטי הני תלתא פסולי:

יוצא דופן. ממקום שמזרעת. ואם תאמר למה לי קרא נילף לידה לידה מבכור כדילפינן לענין קדשים בסמוך וי"ל דאי לאו קרא הוה דרשינן מתלד לרבות יוצא דופן כדדריש ר"ש:

כעין שהזריעה. פרש"י ולרבנן לא צריך קרא דהא סברי בהמפלת (לעיל כ.) דרובן אינם נימוקים ומיהו איצטריך להיכא דהושיטה חיה ידה במעי אשה *ומעכב את הולד דטמאה לרבנן וי"ל דתרתי ש"מ*:

מודה ר"ש בקדשים שאינו קדוש. בפ' בתרא דבכורות (דף מ:) גבי ר"א ברבי יהודה דאית ליה יוצא דופן קדוש אמר סבר לה כר"ש דאמר יוצא דופן ולד מעליא הוא ותימה דהא ר"ש מודה דבקדשים אינו קדוש כדאמר רבי יוחנן הכא וכדמוכח נמי בברייתא דמייתי בסמוך וי"ל דסבר כר"ש ועדיפא מדר"ש דאפילו בקדשים קאמר דקדוש:

גמר לידה לידה מבכור. בפ' ולד חטאת (דף יג.) במעילה גבי ולד המעושרת לא ינק *מן המעושרת יליף אמו אמו מבכור והכל אחד כדמוכח בשמעתין וא"ת דבפרק מרובה (ב"ק דף עו:) אמר כל מקום שנאמר שה אינו אלא להוציא את הכלאים וקאמר למעוטי מאי אי למעוטי קדשים בהדיא כתיב בהו או כשב פרט לכלאים אם למעשר תחת תחת יליף מקדשים ואי לבכור העברה העברה יליף ממעשר והשתא אמאי איצטריך למילף בכור ממעשר ומעשר גופיה ילפינן מקדשים הוה ליה למימר דנילף בכור לידה לידה או אמו אמו מקדשים וי"ל דלא ילפינן לידה לידה או אמו אמו אלא כגון הכא דאיירי בלידה או במעילה דאיירי בענין אמהות וא"ת ובשמעתין אמאי צריך ג"ש דלידה או אמו אמו נילף פסול יוצא דופן בקדשים מג"ש דתחת ממעשר ומעשר מג"ש דהעברה מבכור וי"ל דג"ש דלידה ודאמו צריך לשום דרשה אחריתי:

הנך נפישן. וא"ת דבפרק יש בכור (בכורות דף מז:) אר"ש דיוצא דופן בכור לנחלה הוי דיליף מוילדו לו בנים לידה לידה מאשה דאית ליה הכא דהוי ולד והשתא לילף מבכור בהמה שכן בכור זכר (מתנה) וי"ל דאדם מאדם עדיף שכן אין שייך בהו פגול נותר וטמא דאינו קדשים ושייך בהו טומאה וטהרה ובפרק ראשית הגז (חולין דף קלו.) דקאמר פשוט מפשוט עדיף אע"ג דהנהו נפישי התם משום דהוי בהמה מבהמה אבל הכא דבהמה מאדם לא:

זאת היא העולה. הכי כתיב קרא זאת תורת העולה היא העולה הרי ג' מיעוטי זאת והיא וה' דהעולה תניא א) דהעולה קמא דריש רבא בתמיד נשחט (פסחים נח:) העולה שלה לראשונה מהני ג' מיעוטי ממעט הנך ומתורת מרבינן אינך פסולין דאם עלו לא ירדו כר"ש וא"ת והא ר' יהודה סבר ב) *בפ"ק דזבחים (דף כז) דלינה מקדשת במזבח ואם כן כלם יעלו והיכי משכחת פסול בכל הנהו לבר מהני ג' כיון דאם עלו לא ירדו וי"ל כגון שיש הפסק בין הבהמה לרצפת עזרה ואם תאמר והיכי ממעט הני ג' פסולי הא צריך חד מיעוט לרובע ונרבע ולכל הנהו דמודה רבי שמעון בהו דאם עלו ירדו וי"ל דנשחטה בלילה שנשחטה ואלא דמה ממעט תרוייא מחד מיעוטא דשקולים הם וא"ת קדשי קדשים שנשחטן בדרום דאמר בריש מעילה (דף ב:) דאליבא דר' יהודה כ"ע ל"פ דתרד אמאי הא ליכא מיעוטא רביעית ולר"ש נמי לרבא דאמר תרד הא פסולן בקדש הוא דהא אית ליה הכשר בקדשים קלים דכשרים בדרום כמו שלאחר הזריקה דלית ליה הכשר בעלמא איקרו פסולן בקדש וי"ל דשחיטה בדרום הוי כעין שחיטת חוץ וכמו דמנקיטא דמי כדקאמר התם לר"ש:

פרט

מוסף רש"י ואין חייבין עליו קרבן. לידה (ע"ז כג:). הרי זה כילוד. ויש לו טומאת שבעה לזכר ושבועיים לנקבה וכן ימי טוהר וקרבן (שם). שנזדעזעו אבריו. שנעקר זרע מגופו, אוחז באמה. שלא יצא הזרע עד שיבלע את התרומה שבפיו (לעיל יג.). כעין שהזריעה. כלומר דנימוק כולו (לעיל כ:). אמר קרא תלד. ואם נקבה תלד, הוה ליה למכתב ואם נקבה היא (כריתות ז:). לרבות יוצא דופן. דהוי לידה לענין ימי טומאה וטהרה (בכורות מז:). זאת תורת היולדת. כל היכא דכתיב תורת משמע רבים (כריתות ט:). יכול תביא על לידה ועל זיבה כאחת. קרבן אחד, כגון שראתה ג' ימים בימי זיבה והפסיקה רביעי וילדה בחמישי, הרי זו יולדת בזוב כדאמרינן בנדה (לו:) דכפי שמפסיק מן הזוב סמוך ללידה ואם לא פסקה ודאי דם מחמת הולד ואינה יולדת בזוב (כריתות שם). אלא יולדת כו' דאכלה חלב. מסיקא סיפק דעתיה דעל הלידה ועל הזיבה קרבן אחד, דלאיצטריך קרא למעוטי, הא ודאי אכלה חלב וילדה מי סלקא אדעתין דמביאה קרבן אחד על הלידה ועל החלב, וגבי זיבה נמי מה ענינה אצל לידה (שם). אלא יכול תביא על לידה שלפני מלאת כו' ת"ל זאת. משמע על לידה אחת מביאה אחת, על שתי לידות חייב על כל אחת ואחת (שם וש"מ) שאם ילדה לאחר מלאת, כגון שטבלה לסוף שבועיים של נקבה ונתעברה והפילה, אם תוך מלאת הפילה נפטרת בקרבן אחד ואם לאחר מלאת הפילה כבר נתחייבה בקרבן הראשון קודם לידה שניה ולבסוף מלאת של לידה שניה מביא שני קרבנות (פסחים ג.). ומודה רבי שמעון בקדשים. אע"ג דפליג גבי יוצא דופן ואמר הרי הוא כילוד ויושבת עליו ימי טומאה וטהרה, התם הוא דאיתרבאי מואם נקבה תלד, לרבות יוצא דופן, אבל לענין קדשים מודה שאינו קדוש, דכתיב כי יולד, פרט ליוצא דופן (חולין סט:) דבהמה שיצאה דרך דופן פסולה לקרבן, דגבי טומאה וטהרה דאמו הוא דקאמר ר"ש מריבוי הכתוב ואם נקבה תלד, הוסיף לך הכתוב לידה אחרת לרבות יוצא דופן, אבל בקדשים מודי (ע"ז כג:). הרי אלו ג' מיעוטין. זאת, היא, העולה, הרי אלו ג' מיעוטין לפי שבא המקרא הזה ללמדנו על הפסולין למזבח שאם עלו לא ירדו, דילפינן מעולה על מוקדה תהא שם כל הלילה, משעלה על מוקדה תהא שם כל הלילה, לפיכך מיעט לך בו ג' מיעוטין למעט בו ג' פסולין, זאת היא מיעוטא, וזאת ולא אחרת, היא הוי מיעוטא, ה"א דהעולה הוי מיעוטא, כלומר העולה המיוחדת ולא כולן (זבחים כז: ועי"ז שם פד.).